

مقایسه عملکرد تحصیلی و سازگاری عاطفی-اجتماعی دانش آموزان ۶ ساله و ۷ ساله پایه اول مدارس ابتدایی شهرستان اهواز

حمید شرقی *

دکتر بهمن نجاریان **

دکتر حسین شکرکن **

چکیده

این تحقیق به مقایسه عملکرد تحصیلی و سازگاری عاطفی-اجتماعی دانش آموزان دختر و پسر پایه اول ابتدایی شهرستان اهواز پرداخته است. بدین منظور از بین دانش آموزان پایه اول شهرستان اهواز با روش تصادفی ساده ۶۰ دانش آموز دختر و ۶۰ دانش آموز پسر متولد شهریور ماه ۱۳۶۶، (۶ ساله) و ۶۰ دانش آموز دختر و ۶۰ دانش آموز پسر متولد شهریور ماه ۱۳۶۷، (۷ ساله) انتخاب گردید. جهت سنجش عملکرد تحصیلی از امتحان هماهنگ سه درس ریاضی، خوانی و دیکته و برای سنجش سازگاری عاطفی-اجتماعی آزمودنیها، از پرسشنامه سنجش رفتار سازشی استفاده شد. فرم نظر خواهی و مشخصات فردی و خانوادگی نیز توسط والدین آزمودنیها تکمیل و همچنین نمره‌های نوبت اول و دوم همه آزمودنیها در سه درس مذکور و انضباط جهت همبستگی با آزمونهای هماهنگ و پرسشنامه سازشی از مدارس جمع آوری گردید. همچنین برای کنترل هوش آزمودنیها، آزمون ماتریسهای پیشرونده ریون رنگی به صورت انفرادی روی همه آنان اجرا شد. بر اساس نتایج تحلیلهای آماری، مشخص گردید که تفاوت معنی داری چه از نظر عملکرد تحصیلی و چه از نظر سازگاری عاطفی-اجتماعی بین آزمودنی‌های ۶ ساله و ۷ ساله وجود ندارد. و میان آزمودنی‌های پسر و دختر نیز از نظر این دو متغیر تفاوت معنی داری وجود ندارد. لذا فرضیه‌های تحقیق همگی تأیید شدند و معلوم گردید که تفاوت معنی داری بین عملکرد تحصیلی و سازگاری عاطفی-اجتماعی دانش آموزان دختر و پسر ۶ ساله و ۷ ساله پایه اول مدارس ابتدایی شهرستان اهواز وجود ندارد.

* کارشناس ارشد روان شناسی تربیتی

** عضو هیأت علمی گروه روان شناسی دانشگاه شهید چمران (اهواز)

مقدمه

سن ورود (یا به عبارت دیگر سن مناسب برای شروع مدرسه) در جوامع کنونی به صورتهای مختلفی تعیین می‌گردد. اینکه کودکان در چه زمانی آمادگی پیدا می‌کنند که تحصیل را شروع کنند به عوامل مختلفی مانند هوش، پایگاه اقتصادی-اجتماعی، سن و دوره‌های آمادگی بستگی دارد. با توجه به این مساله که تفاوت‌های فردی بین کودکان کلاس اول تا حدود چهار سال عقلی است، لذا به نظر می‌رسد که فقط چند روز اختلاف شاید نتواند ملاک مناسبی برای اجازه دادن به کودکان برای شروع مدرسه باشد. به هر حال همیشه در میان کودکانی که سال اول دبستان را شروع می‌کنند نشانه‌های متعددی یافت می‌شود که بیانگر تفاوت‌هایی در بین کودکان است. بدیهی است که این نشانه‌ها می‌توانند ملاک‌هایی برای قضاوت درباره میزان آمادگی کودکان برای ورود به مدرسه باشند.

در نظام آموزشی ایران، کودکانی که سن آنها تا اول مهرماه هر سال به ۶ سال تمام نرسد اجازه ثبت نام در مدرسه را ندارند. برای مثال اگر کودکی متولد دوم مهرماه باشد و تا ۶ سال فقط ۲ روز کم داشته باشد هر چند که از نظر عقلی، پایگاه اقتصادی-اجتماعی و گذرانیدن دوره آمادگی در وضع مطلوبی باشد و تمام

شرایط و آمادگی‌های لازم جهت شروع مدرسه را دارا باشد، اجازه پیدا نمی‌کند که به مدرسه وارد شود و باید یک سال از تحصیل محروم باشد. و در مقابل کودک دیگری به جهت ۲ روز سن بیشتر و علیرغم بهره هوشی پائین، وضعیت نامطلوب خانوادگی و مشکلات متعدد و حتی سن غیر واقعی اجازه دارد که مدرسه را شروع کند. لذا این پژوهش می‌خواهد مشخص کند که کودکان متولد شهریور ۱۳۶۷ و کودکان متولد مهرماه ۱۳۶۶ که در سال تحصیلی ۷۴-۷۳ در پایه اول مشغول به تحصیل شده‌اند و به طور تقریبی حدود یکسال اختلاف سنی با هم دارند، از نظر تحصیلی در سه درس املاء، ریاضی و روخوانی و از نظر سازگاری در محیط آموزشگاه تفاوتی با هم دارند یا خیر؟ به عبارت دیگر، پژوهش حاضر درصدد آن است که به این سوال پاسخ دهد که "آیا بین عملکرد تحصیلی و سازگاری عاطفی-اجتماعی دانش‌آموزان متولد شهریور ۱۳۶۷ (۶ ساله‌ها) و متولد مهرماه ۱۳۶۶ (۷ ساله‌ها) پایه اول ابتدایی شهرستان اهواز تفاوت معنی‌داری وجود دارد؟" به منظور بررسی دقیق‌تر موضوع، علاوه بر مقایسه سن دانش‌آموزان ۶ ساله و ۷ ساله، به مقایسه دانش‌آموزان دختر و پسر پرداخته شد. ضمناً، هوش و پایگاه

با هم مقایسه شدند. هر دو گروه تقریباً هم سن بودند و در یک مدرسه دولتی، تحصیل می‌کردند.

الکساندر و اسکینر^۱ (۱۹۸۰)، ۵۷ کودک ۵/۵ ساله را که به آنها اجازه داده شده بود در کلاس اول ثبت‌نام کنند با ۱۰۵ کودک ۶ ساله که در موقع مقرر وارد مدرسه شده بودند، مورد مقایسه قرار دادند. از بین ۵۷ کودک ۵/۵ ساله، ۳۲ نفر پسر و ۲۵ نفر دختر و از میان ۱۰۵ کودک ۶ ساله، ۵۵ نفر پسر و ۵۰ نفر دختر بودند. نتایج این مطالعه نشان داد که دانش‌آموزان ۵/۵ ساله به طور معنی‌داری با هوش‌تر از دانش‌آموزان ۶ ساله هستند. همچنین مشخص شد که تفاوت معنی‌داری بین پیشرفت تحصیلی دو گروه در درس روخوانی و دیکته وجود ندارد. ولی دانش‌آموزان ۵/۵ ساله در از بر کردن واژگان و ریاضیات از دانش‌آموزان ۶ ساله برتر بودند. در خصوص سازگاری هیجانی و اجتماعی، تفاوتی بین دو گروه ملاحظه نشد.

ب) سن مناسب برای شروع تحصیل از چه موقعی باید فرصت تجربه‌های مربوط به تحصیل برای کودک فراهم شود؟ آیا سن فعلی مدرسه رفتن (۶ سال)، مناسب و کافی است؟ در این زمینه اطلاعات بسیار کمی

برای هر استعداد ویژه، و یا البته با توجه به نرخهای متفاوت رشد، برای هر کودک فرض شده در دسترس است. تحقیقات بسیاری نشان داده‌اند که فقدان تجربه‌های اولیه و فقر محیط فرهنگی افراد در کودکی نه تنها در نحوه مکالمه فرد تأثیر می‌گذارد بلکه به برنامه‌ریزی مغز برای کارکرد مفید در آینده هم لطمه وارد می‌کند، مانند ادراک زبان، خلق آنچه که آمادگیهای یادگیری کودک تلقی می‌شود تحت تأثیر عوامل دیگری مانند تجربه‌های اولیه قرار می‌گیرد، تجربه‌های لازم برای بعضی کودکان فراهم است و برای بعضی فراهم نیست و وقت لازم برای فرصت مدرسه را پیدا نمی‌کنند. با توجه به این تفاوتها، خصوصاً تفاوت در هوش کودکان، روش پذیرش پیش از موقع در دبستان برای کودکان باهوش در نظر گرفته شد. آغاز مدرسه قبل از رسیدن به سن متعارف و یا به عبارتی کودک توانمند زودتر از سن معمول هر کشوری وارد کودکانستان یا مدرسه می‌شود. نحوه و شرایط پذیرش کودکی که به سن قانونی برای ورود به کلاس اول نرسیده است در جاهای مختلف متفاوت است و در جوامع مختلف روشهای متفاوتی بکار گرفته می‌شود. پژوهشهای اخیر نشان داده‌اند که پذیرش

1- Alexander & Skinner

بودند. بیرچ^۳ (۱۹۵۴)، دریافت کودکانی که قبل از سن ۶ سالگی در کلاس اول پذیرفته می‌شوند به وسیلهٔ معلمین و مدیران در زمینه‌های تحصیلی، محبوبیت نزد همسالان خود و سازگاری عاطفی بالاتر از دیگران درجه‌بندی شده‌اند.

مطالعه دیگری توسط تامر و برزنت^۴ (۱۹۹۱)، در دانشگاه حیفا انجام گرفته است که هدف آن مطالعه اندازه‌گیری سن زمانی ورود به مدرسه و اثر آن بر پیشرفت تحصیلی و سازگاری هیجانی-اجتماعی بود. آزمودنی‌های این مطالعه دانش‌آموزان کلاس اول ابتدایی بوده‌اند که در شهر حیفا مشغول به تحصیل بودند. آزمودنیها به دو گروه تقسیم شدند. یک گروه شامل متولدین ژانویه تا مارس (یعنی دی تا اسفند) که گروه بزرگتر را شامل می‌شدند و میانگین سنی آنها ۶ سال و ۷ ماه بود. گروه دوم که گروه سنی کوچکتر را شامل می‌شد متولدین اکتبر تا دسامبر (مهر تا آذر) بودند و میانگین سنی آنان ۵ سال و ۹ ماه بود. نتایج این مطالعه حاکی از آن بود که در صورت مساوی بودن هوش تفاوت چندین ماهه بین

قبل از موعد در کلاس اول دبستان برای کودکانی که از نظر هوشی بالا بوده و یا تجربیات اولیه غنی، داشته‌اند چنان که تصور می‌رفت اثر زیان‌آوری ندارد. هایسون^۱ (۱۹۸۵)، کودکانی را که در کودکتان بر اساس سن عقلی پذیرفته شده بودند با آن دسته از کودکانی که در موقع مقرر و سن قانونی وارد کودکتان شده بودند مورد مقایسه قرار داد. این دو گروه کودک به طور تقریبی یکسال اختلاف سنی داشتند. او نتیجه گرفت که کودکان کوچکتر (که به جای سن تقویمی سن عقلی ملاک پذیرش آنها بود) بهترین نمرات را در مدرسه در بین کلاسهای بالاتر بدست آوردند. آنها در عملکرد تحصیلی از همکلاسیهای سنین بالاتر خود بهتر بودند، همچنین در فعالیتهای فوق برنامه و موفقیت در ورود به دانشگاه نیز بالاتر بودند. رینولدز^۲ (۱۹۶۲)، یک سلسله مطالعات را در مورد کودکانی که پیش از موقع به کودکتان وارد شده بودند جمع‌آوری نموده است. وی بیان می‌کند که اگر چه این کودکان به طور متوسط ۸ ماه کوچکتر از سایرین بودند ولی در رشد بدنی آنها هیچ تفاوتی مشاهده نشد و آنها به همان خوبی و یا بهتر از همکلاسیهای بزرگتر از خود پیشرفت تحصیلی، سازگاری عاطفی - اجتماعی و مقبولیت بین همسالان خود را دارا

-
- 1- Hobson 2- Reynolds
3- Birch
4- Tamar & Bereznet

دانش‌آموزان می‌تواند تأثیر معنی‌داری بر روی پیشرفت تحصیلی و سازگاری آنها با مدرسه داشته باشد.

ابزار تحقیق

در این تحقیق از ۷ ابزار برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده شد:

۱. فرم اطلاعات تحصیلی شامل نمره‌های نوبت اول و دوم دروس دیکته، روخوانی، ریاضیات و انضباط که از طریق دفاتر امتحانات مدارس مربوطه اخذ گردید.
۲. آزمون دیکته هماهنگ که جهت یکسان شدن نمره عملکرد تحصیلی، جداگانه توسط آموزگاران مجرب پایه اول ابتدایی طرح گردید و برای تمام نمونه‌ها اجرا شد.
۳. آزمون ریاضیات هماهنگ که کیفیت و کمیت آن همانند آزمون دیکته بود.
۴. آزمون روخوانی هماهنگ که کیفیت و کمیت آن همانند آزمون دیکته و شیوه اجرای آن توسط یک نفر و طبق موازین امتحانات روخوانی بود. لازم به توضیح است که عملکرد تحصیلی میزان نمره بدست آمده از این آزمونها، جداگانه، تعریف شده است و نمره‌های نوبتهای اول و دوم و سوم مورد توجه قرار نگرفته‌اند.
۵. پرسشنامه پایگاه اقتصادی-اجتماعی که توسط پژوهشگران تدوین شد. این فرم که توسط یکی از والدین تکمیل می‌شد، شامل

جمعیت هدف و روش نمونه‌گیری

جمعیت هدف این پژوهش کلیه دانش‌آموزان متولد شهریور ماه ۱۳۶۷ و متولدین مهرماه ۱۳۶۶ شهرستان اهواز هستند که مهر ماه ۱۳۷۳ در پایه اول ابتدایی مشغول به تحصیل شدند. ابتدا فهرست کلیه دانش‌آموزان پایه اول با مشخصات فوق تهیه شد. سپس با روش انتخاب تصادفی ساده و با استفاده از جدول اعداد تصادفی، بر اساس متغیر جنسیت (پسر-دختر) دو گروه ۶۰ نفری از بین دانش‌آموزان متولد مهرماه ۱۳۶۶ (که در این تحقیق ۷ ساله تلقی می‌شوند) انتخاب گردید. برای انتخاب دو گروه ۶۰ نفری دیگر به جهت کنترل تأثیر نوع مدرسه به نسبت دانش‌آموزان ۷ ساله انتخاب شده در هر مدرسه، از همان مدرسه به روش تصادفی به همان تعداد ۶ ساله انتخاب گردید. شیوه کار به این صورت بود که با مراجعه به همان مدرسی که گروه ۷ ساله‌ها از آنها انتخاب شده‌اند از بین دانش‌آموزان پایه اول متولد شهریور ماه ۱۳۶۷ (که در این تحقیق ۶ ساله تلقی می‌شوند) بر اساس جنسیت به همان تعداد گروه اول (۷

آماري معنی دارند. اعتبار ۱۱ خرده مقیاس این آزمون نیز بر اساس محاسبه ضریب همبستگی آنها در مقیاس اصلی با همان ۱۱ خرده مقیاس در فرمهای ۲ و ۳ به دست آمد. این ضریب اعتبار از ۰/۱۶ تا ۰/۶۳ دامنه تغییر دارند که به جز یکی بقیه در سطوح ۰/۰۵ تا ۰/۰۱ آماري معنی دارند. ضریب پایایی کل آزمون با روش تنصیف فرد-زوج ۰/۸۳ است و دامنه ضرایب پایایی خرده مقیاسهای آن با همان روش از ۰/۵۷ تا ۰/۹۱ است که همگی در سطح ۰/۰۰۱ آماري معنی دارند.

فرضیه‌های تحقیق

این پژوهش ۵ فرضیه کلی و ۱۰ فرضیه فرعی ذیل را مورد آزمایش قرار داد:

۱. بین عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان ۶ ساله و ۷ ساله پایه اول ابتدایی تفاوت معنی داری وجود ندارد.

۱-۱. بین عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان ۶ ساله و ۷ ساله پسر پایه اول ابتدایی تفاوت معنی داری وجود ندارد.

۱-۲. بین عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان ۶ ساله و ۷ ساله دختر پایه اول ابتدایی تفاوت

دو بخش بود. بخش اول مشخصات فردی دانش‌آموز و والدین وی و بخش دوم شامل اطلاعاتی در رابطه با شاخصهای پایگاه اجتماعی-اقتصادی از قبیل محل و نوع مسکن، میزان سواد، شغل و درآمد.....بود.

۶. آزمون ماتریسهای پیشرونده (ریون رنگی) مخصوص کودکان ۶/۵ تا ۱۱/۵ ساله که بر اساس آزمون اصلی (ریون، ۱۹۳۸)، توسط مؤسسه روان‌آزما چاپ و تکثیر گردیده است. این آزمون به صورت انفرادی از تمام آزمودنیها به عمل آمد.

۷. آزمون سنجش رفتار سازشی ویژه مدارس ابتدایی: این آزمون که برای سنجش سازگاری آزمودنیها از آن استفاده شد توسط لامبرت، ویند میلر، کسل و فیگوئروا^۱ (۱۹۷۴)، برای استفاده در مورد کودکان سنین ۷ تا ۱۳ سال تهیه شده است و به وسیله شهنی ییلاق (۱۳۷۴)، ترجمه و بر روی ۱۵۰۰ دانش‌آموز کلاسهای اول تا پنجم ابتدایی شهر اهواز میزان سازی و هنجاریابی شده است. این آزمون از ۱۱ خرده مقیاس، ۳۸ زیر مجموعه و ۲۶۰ سوال تشکیل می‌شود و توسط معلمین تکمیل می‌گردد. ضرایب اعتبار آزمون از طریق ضریب همبستگی فرم اصلی با فرمهای ۲ و ۳ مورد استفاده در اعتباریابی به ترتیب ۰/۵۵ و ۰/۶۰ است که هر دو در سطح ۰/۰۱

1- Lambert, Windmiller, Cole &

- معنی داری وجود ندارد.
۲. بین عملکرد تحصیلی دانش آموزان ۶ ساله و ۷ ساله پایه اول ابتدایی در درس ریاضی تفاوت معنی داری وجود ندارد.
- ۱-۲. بین عملکرد تحصیلی دانش آموزان ۶ ساله و ۷ ساله پسر پایه اول ابتدایی در درس ریاضی تفاوت معنی داری وجود ندارد.
- ۲-۲. بین عملکرد تحصیلی دانش آموزان ۶ ساله و ۷ ساله دختر پایه اول ابتدایی در درس ریاضی تفاوت معنی داری وجود ندارد.
۳. بین عملکرد تحصیلی دانش آموزان ۶ ساله و ۷ ساله پایه اول ابتدایی در درس دیکته تفاوت معنی داری وجود ندارد.

تحلیل داده‌ها و نتایج

- یافته‌های تحقیق در سه بخش یافته‌های توصیفی، یافته‌های مربوط به فرضیه‌ها، و یافته‌های جانبی ارائه شده‌اند:
- الف) یافته‌های توصیفی**
- یافته‌های توصیفی مربوط به آزمون عملکرد تحصیلی در جدول ۱ ارائه شده است. همانطور که ملاحظه می‌شود، بالاترین میانگین نمره کل آزمودنی‌های ۶ ساله نوبت هماهنگ مربوط به درس روخوانی با میانگین ۱۶/۶۷ و کمترین میانگین آنان در درس دیکته با میانگین ۱۴/۹۷ است. آزمودنی‌های ۷ ساله بالاترین میانگین را در درس روخوانی با ۱۶/۷۱ و کمترین میانگین را در درس ریاضی
- ۳-۱. بین عملکرد تحصیلی دانش آموزان ۶ ساله و ۷ ساله پسر پایه اول ابتدایی در درس دیکته تفاوت معنی داری وجود ندارد.
- ۲-۳. بین عملکرد تحصیلی دانش آموزان ۶ ساله و ۷ ساله دختر پایه اول ابتدایی در درس دیکته تفاوت معنی داری وجود ندارد.
۴. بین عملکرد تحصیلی دانش آموزان ۶ ساله و ۷ ساله پایه اول ابتدایی در درس روخوانی تفاوت معنی داری وجود ندارد.
- ۱-۴. بین عملکرد تحصیلی دانش آموزان ۶ ساله و ۷ ساله پسر پایه اول ابتدایی در درس روخوانی تفاوت معنی داری وجود ندارد.
- ۲-۴. بین عملکرد تحصیلی دانش آموزان ۶

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار نمره‌های آزمودنیها برای عملکرد تحصیلی در ریاضی،
روخوانی و دیکته (به تفکیک سن و جنسیت)

نوبت	درس	۶ ساله‌ها			۷ ساله‌ها		
		پسر	دختر	کل	پسر	دختر	کل
اول	ریاضی	۱۸/۱۶ (۲/۳۷)	۱۸/۲۳ (۲/۸۸)	۱۸/۴۵ (۲/۶۴)	۱۸/۰۸ (۲/۹۳)	۱۹/۱۳ (۱/۷۹)	۱۸/۶۱ (۲/۴۷)
اول	دیکته	۱۸/۳۴ (۲/۸۶)	۱۷/۷۲ (۴/۳۶)	۱۸/۰۳ (۳/۶۸)	۱۷/۸۸ (۳/۰۱)	۱۹/۰۳ (۲/۱۵)	۱۸/۴۶ (۲/۶۶)
اول	روخوانی	۱۸/۸۷ (۲/۱۶)	۱۸/۲۲ (۳/۶۱)	۱۸/۵۵ (۲/۹۷)	۱۸/۳۱ (۲/۶۰)	۱۹/۲۵ (۱/۸۴)	۱۸/۷۸ (۲/۲۹)
دوم	ریاضی	۱۸/۱۶ (۳/۰۳)	۱۷/۴۵ (۴/۰۶)	۱۷/۸۱ (۳/۵۹)	۱۷/۵۳ (۳/۰۷)	۱۸/۵۸ (۲/۵۳)	۱۸/۰۶ (۳/۲۸)
دوم	دیکته	۱۷/۷۹ (۴/۱۵)	۱۷/۱۲ (۵/۴۵)	۱۷/۴۵ (۴/۸۳)	۱۷/۴۱ (۳/۶۳)	۱۸/۹۰ (۲/۷۲)	۱۸/۱۶ (۳/۲۸)
دوم	روخوانی	۱۸/۶۲ (۲/۶۵)	۱۷/۷۷ (۴/۴۵)	۱۸/۲۰ (۳/۶۷)	۱۸/۲۲ (۲/۵۵)	۱۹/۲۲ (۱/۸۹)	۱۸/۸۲ (۲/۳۰)
همانگ	ریاضی	۱۵/۶۳ (۴/۹۷)	۱۴/۳۹ (۴/۹۳)	۱۵/۰۱ (۴/۵۰)	۱۴/۸۸ (۴/۱۲)	۱۵/۱۵ (۴/۲۹)	۱۵/۰۲ (۴/۱۹)
همانگ	دیکته	۱۵/۲۵ (۵/۷۰)	۱۴/۶۸ (۶/۸۴)	۱۴/۹۷ (۶/۲۷)	۱۶/۳۶ (۵/۹۱)	۱۵/۸۵ (۵/۵۸)	۱۵/۱۱ (۵/۷۷)
همانگ	روخوانی	۱۷/۰۲ (۲/۰۶)	۱۶/۳۲ (۵/۱۰)	۱۶/۶۷ (۴/۶۰)	۱۶/۱۴ (۴/۳۵)	۱۷/۲۸ (۳/۴۹)	۱۶/۷۱ (۳/۹۷)
معدل سه درس در نوبت همانگ		۱۵/۹۷ (۴/۳۷)	۱۵/۱۳ (۵/۳۵)	۱۵/۵۵ (۴/۸۸)	۱۵/۱۲ (۴/۵۱)	۱۶/۰۹ (۴/۲۶)	۱۵/۶۱ (۴/۳۹)

با ۱۵/۰۲ دارا می‌باشند. در مجموع میانگین جدول شماره ۲ ارائه شده است.
عملکرد تحصیلی ۶ ساله‌ها ۱۵/۵۵ و ۷ ساله‌ها ۱۵/۶۱ می‌باشد ضمناً یافته‌های توصیفی مربوط به انضباط آزمودنیها در سازشی و خرده مقیاسهای آن ارائه می‌کند.
جدول شماره ۳ آمار توصیفی مربوط به نمره‌های آزمودنیها را در آزمون سنجش رفتار

جدول ۲. میانگین و انحراف معیار نمره‌های انضباط آزمودنیها (به تفکیک سن و جنسیت)

نمره انضباط	۶ ساله‌ها			۷ ساله‌ها		
	پسر	دختر	کل	پسر	دختر	کل
نوبت اول	۱۹/۶۲ (۰/۹۷)	۱۹/۵۸ (۰/۸۷)	۱۹/۶۰ (۰/۹۲)	۱۹/۲۵ (۱/۲۴)	۱۹/۶۵ (۰/۸۲)	۱۹/۴۵ (۰/۶۰)
نوبت دوم	۱۹/۵۶ (۱/۰۱)	۱۹/۴۳ (۱/۲۱)	۱۹/۵۰ (۱/۱۱)	۱۹/۲۹ (۱/۰۸)	۱۹/۷۵ (۰/۶۸)	۱۹/۵۲ (۰/۹۳)

جدول ۳. میانگین و انحراف معیار نمره‌های آزمودنیها در آزمون سنجش رفتار سازشی (به تفکیک سن و جنسیت)

مقیاس رفتار سازشی	۶ ساله‌ها			۷ ساله‌ها		
	پسر	دختر	کل	پسر	دختر	کل
رفتار خشونت‌آمیز	۰/۶۹ (۱/۳۱)	۱/۱۲ (۱/۹۱)	۰/۷۶ (۱/۲۷)	۰/۶۸ (۱/۰۷)	۱/۲۰ (۱/۹۹)	۰/۹۴ (۱/۶۲)
رفتار ضد اجتماعی	۰/۴۸ (۰/۷۲)	۱/۰۸ (۱/۸۸)	۰/۶۳ (۱/۲۶)	۰/۳۶ (۱)	۱/۲۳ (۲/۳۸)	۰/۵۹ (۱/۳۵)
رفتار طغیانی	۰/۳۹ (۰/۸۳)	۱/۰۳ (۱/۶۶)	۰/۷۵ (۱/۳۲)	۰/۴۶ (۱/۱)	۰/۷۳ (۱/۰۹)	۰/۶۰ (۱/۱)
رفتار غیر قابل اعتماد	۱/۲۰ (۰/۷۶)	۰/۷۸ (۱/۳۴)	۰/۵۹ (۱/۱)	۰/۵۸ (۰/۸۸)	۰/۵۰ (۰/۹۱)	۰/۵۴ (۰/۸۹)
رفتار کناره‌گیری	۰/۳۶ (۱/۴۷)	۱/۹۳ (۲/۴۱)	۱/۴۴ (۱/۷۸)	۱/۱۴ (۱/۸۶)	۱/۳۸ (۲)	۱/۱۳ (۱/۶۵)
رفتار قالبی	۰/۴۸ (۰/۹۰)	۰/۶۸ (۱/۴۷)	۰/۵۲ (۱/۲۲)	۰/۴۴ (۰/۷۵)	۰/۵۵ (۰/۹۶)	۰/۵۰ (۰/۸۶)
رفتار اجتماعی ناپسند	۰/۴۴ (۰/۶۹)	۰/۵۵ (۱/۲۷)	۰/۴۶ (۱/۰۲)	۰/۷۳ (۱/۲۳)	۰/۴۳ (۰/۷۲)	۰/۵۸ (۱/۰۱)
عادات صوتی ناپسند	۰/۵۹ (۰/۶۳)	۰/۴۵ (۰/۸۱)	۰/۴۹ (۰/۷۲)	۰/۴۲ (۰/۹۵)	۰/۴۵ (۰/۷۷)	۰/۴۴ (۰/۸۶)
عادات عجیب	۰/۴۹ (۱/۳۱)	۰/۷۳ (۱/۳۱)	۰/۶۶ (۱/۳۱)	۰/۴۱ (۰/۸۹)	۰/۵۵ (۱/۰۳)	۰/۸۴ (۰/۹۶)
گرایش بیش فعالی	۱/۲۸ (۱/۱۹)	۰/۸۲ (۱/۴۱)	۰/۶۵ (۱/۳۱)	۰/۸۱ (۱/۲۸)	۰/۷۷ (۱/۳۵)	۰/۷۹ (۱/۳۱)
آشفته‌گیهای روانی	۰/۳۹ (۱/۷۸)	۱/۹۸ (۲/۵۶)	۱/۴۳ (۱/۹۱)	۱/۵۸ (۱/۷۳)	۱/۸۲ (۲/۶۲)	۱/۵۱ (۱/۹۰)
کل مقیاس	۶/۵۱ (۴/۷۹)	۸/۲۵ (۱/۹۱)	۷/۳۲ (۶/۱۳)	۷/۵۹ (۶/۴۴)	۷/۴۹ (۱۰/۲۱)	۷/۵۴ (۶/۹)

همانطور که در جدول ۳ ملاحظه می شود، بالاترین میانگین نمره آزمودنی های ۶ ساله در خرده مقیاس رفتار کناره گیری با میانگین ۱/۴۴ و کمترین میانگین ۶ ساله ها در خرده مقیاس رفتارهای اجتماعی ناپسند با میانگین ۰/۴۶ است. آزمودنی های ۷ ساله نیز بالاترین میانگین را با ۱/۵۱ در خرده مقیاس آشفتگیهای روانی کسب کرده اند. لیکن در خرده مقیاس عادات صوتی ناپسند کمترین میانگین را یعنی ۰/۴۴ را کسب کردند.

ب) یافته های مربوط به فرضیه ها

برای آزمون فرضیه های ۱ تا ۵ تحقیق حاضر مبنی بر عدم وجود تفاوت معنی دار بین عملکرد تحصیلی و همچنین سازگاری عاطفی-اجتماعی دانش آموزان ۶ ساله و ۷ ساله کلاس اول ابتدایی ۵ تحلیل جداگانه انجام گرفت:

۱. عملکرد تحصیلی: یک تحلیل واریانس دو

۲. میانگین درس ریاضی: علاوه بر تحلیل عملکرد تحصیلی، لازم بود که سه تحلیل جداگانه بین میانگین نمره های کسب شده در سه درس ریاضی، دیکته و روخوانی انجام گیرد. لذا برای هر یک از دروس مذکور یک تحلیل واریانس ۲×۲ صورت گرفت. همانطور که نتایج تحلیل واریانس عملکرد ریاضی در

جدول ۴. خلاصه نتایج تحلیل واریانس عاملی برای عملکرد تحصیلی

منبع پراگندگی	مجموع مجزورات	میانگین مجموع مجزورات	df	F	P
جنسیت	۰/۲۵	۰/۲۵	۱	۰/۰۱	۰/۹۱۴
سن	۰/۲۳	۰/۲۳	۱	۰/۰۱	۰/۹۱۷
تعامل بین جنسیت و سن	۴۹/۱۷	۴۹/۱۷	۱	۲/۲۸	۰/۱۳۲
درون خانه ای	۵۰۸۷/۰۳	۲۱/۵۶	۲۳۶	-	-

جدول ۵. خلاصه نتایج تحلیل واریانس عاملی برای عملکرد ریاضی

منبع پراگندگی	مجموع مجذورات	میانگین مجموع مجذورات	df	F	P
جنسیت	۱۳/۹۹	۱۳/۹۹	۱	۰/۷۴	۰/۳۹۰
سن	۰	۰	۱	۰	۰/۹۹۲
تعامل بین جنسیت و سن	۳۴/۶۴	۳۴/۶۴	۱	۱/۸۴	۰/۱۷۷
درون خانه‌ای	۴۴۴۹/۴	۱۸/۸۵	۲۳۶	-	-

جدول شماره ۵ نشان می‌دهد، F به دست آمده برای اثر اصلی متغیر جنسیت $F=0/74$ می‌باشد که در سطح $P=0/05$ معنی‌دار نمی‌باشد. همچنین F مشاهده شده برای اثر اصلی متغیر سن، صفر است که در سطح $P=0/05$ معنی‌دار نمی‌باشد. لذا فرضیه‌های ۱-۲ و ۲-۲ این تحقیق تأیید می‌شوند.

۳. میانگین درس دیکته: خلاصه نتایج تحلیل واریانس روی میانگین نمره‌های درس دیکته در جدول شماره ۶ ارائه گردیده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود، F مشاهده شده برای اثر اصلی متغیر جنسیت $F=0/34$ می‌باشد که در سطح $P=0/05$ معنی‌دار نمی‌باشد. همچنین F مشاهده شده برای اثر اصلی متغیر سن $0/03$ می‌باشد که در سطح $P=0/05$ معنی‌دار نیست. بنابراین فرضیه‌های ۱-۳ و ۲-۳ این تحقیق نیز مورد تأیید قرار گرفت.

۴. میانگین درس روخوانی: جدول شماره ۷ خلاصه نتایج تحلیل واریانس عاملی بر روی

جدول ۶. خلاصه نتایج تحلیل واریانس عاملی برای میانگین نمره‌های درس دیکته

منبع پراگندگی	مجموع مجذورات	میانگین مجموع مجذورات	df	F	P
جنسیت	۱۲/۳۳	۱۲/۳۳	۱	۰/۲۴	۰/۵۶۱
سن	۱/۱۵	۱/۱۵	۱	۰/۰۳	۰/۸۵۹
تعامل بین جنسیت و سن	۹۴/۶۳	۶۳/۹۴	۱	۱/۷۶	۰/۱۸۶
درون خانه‌ای	۸۵۶۷/۶۴	۳۶/۳	۲۳۶	-	-

جدول ۷. خلاصه نتایج تحلیل واریانس عاملی برای عملکرد در روخوانی

P	F	df	میانگین مجموع مجذورات	مجموع مجذورات	منبع پراگندگی
۰/۶۸۶	۰/۱۶	۱	۳/۰۱	۳/۰۱	جنسیت
۰/۹۳۸	۰/۰۱	۱	۰/۱۱	۰/۱۱	سن
۰/۰۹۷	۲/۷۸	۱	۵۱/۱۹	۵۱/۱۹	تعامل بین جنسیت و سن
-	-	۲۳۶	۳۱۸/۳۹	۴۳۳۹/۷۰	درون خانه‌ای

تحلیل میانگین نمره‌های ۱۱ خرده مقیاس پرسشنامه سازگاری عاطفی-اجتماعی آزمودنیها بر اساس سن و جنسیت انجام شد. نتایج این تحلیل در جدول شماره ۸ ارائه گردیده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود، F مشاهده شده برای اثر اصلی متغیر جنسیت ۰/۲۰ می‌باشد که در سطح $P=۰/۰۵$ معنی دار نیست. همچنین F مشاهده شده برای اثر اصلی متغیر سن ۱/۱۸ بود که در سطح $P=۰/۰۵$ معنی دار نمی‌باشد. لذا فرضیه‌های ۱-۵ و ۲-۵ این تحقیق هم مورد تأیید

میانگین نمره‌های درس روخوانی را ارائه می‌کند.

همانطور که ملاحظه می‌شود، F به دست آمده برای اثر اصلی متغیر جنسیت ۰/۱۶ می‌باشد که در سطح $P=۰/۰۵$ معنی دار نمی‌باشد. همچنین F مشاهده شده برای اثر اصلی متغیر سن ۰/۰۱ می‌باشد که در سطح $P=۰/۰۵$ معنی دار نیست. بنابراین فرضیه‌های ۱-۴ و ۲-۴ این تحقیق مورد تأیید قرار می‌گیرد.

۵. میانگین نمره‌های مربوط به کل مقیاس سازگاری عاطفی-اجتماعی: در این قسمت

جدول ۸. خلاصه نتایج تحلیل واریانس عاملی برای کل مقیاس سازگاری عاطفی-اجتماعی

P	F	df	میانگین مجموع مجذورات	مجموع مجذورات	منبع پراگندگی
۰/۶۵۹	۰/۲	۱	۷/۳۴	۷/۳۴	جنسیت
۰/۲۷۸	۱/۱۸	۱	۴۴/۴۷	۴۴/۴۷	سن
۰/۷۳۲	۱/۱۲	۱	۴/۴	۴/۴	تعامل بین جنسیت و سن
-	-	۲۳۶	۳۷/۵۴	۸۰۳۳/۰۶	درون خانه‌ای

جدول ۹. خلاصه نتایج تحلیل واریانس عاملی برای بهره هوش

منبع پراگندگی	مجموع مجذورات	میانگین مجموع مجذورات	df	F	P
جنسیت	۲۸۲/۶۲	۲۸۲/۶۲	۱	۴/۴۹	۰/۰۴
سن	۹۱۴/۳۹	۹۱۴/۳۹	۱	۱۴/۵۴	۰/۰۰۱
تعامل بین جنسیت و سن	۷۹۳/۷۵	۷۹۳/۷۵	۱	۱۲/۶۲	۰/۰۰۱
درون خانه‌ای	۱۴۸۴۰/۷۳	۶۲/۸۸	۲۳۶	-	-

قرار گرفت.

که در سطح $P < 0/001$ معنی دار است.

ج) یافته‌های جانبی

علاوه بر تحلیلهای مربوط به فرضیه‌ها، تحلیلهای دیگری نیز انجام گردیده است که هر چند ارتباط مستقیمی با فرضیه‌های تحقیق ندارند ولی برای کسب اطلاعات اضافی و تبیین نتایج ذکر آنها لازم است.

بنابراین بین آزمودنی‌های ۶ ساله و ۷ ساله از نظر هوش تفاوت معنی داری مشاهده شد. همچنین تعامل بین دو منغیر جنسیت و سن، معنی دار است. میانگین و (انحراف معیار) نمره‌های هوش آزمودنی‌های پسر و دختر ۶ ساله به ترتیب $105/02$ ، $(7/64)$ و $99/22$ ، $(9/3)$ و میانگین و (انحراف معیار) نمره‌های هوش آزمودنی‌های پسر و دختر ۷ ساله به ترتیب $98/95$ ، $(8/32)$ و $97/48$ ، $(8/09)$ می‌باشد. میانگین و (انحراف معیار) نمره‌های هوش کل آزمودنی‌های ۶ ساله و ۷ ساله به ترتیب $102/15$ ، $(8/95)$ و $98/22$ ، $(7/31)$ بود. با توجه به این مقادیر، در مجموع می‌توان گفت که آزمودنی‌های ۶ ساله با هوشتر از آزمودنی‌های ۷ ساله هستند، و نمره‌های آزمودنی‌های ۶ ساله از پراکندگی بیشتری نسبت به نمره‌های آزمودنی‌های ۷ ساله برخوردار است.

الف) هوش: در یک تحلیل واریانس دو راهه که روی متغیرهای سن و جنسیت انجام گرفت، نمره‌های آزمودنیها در آزمون هوش به عنوان متغیر وابسته مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. همانطور که در جدول شماره ۹ نشان می‌دهد، F مشاهده شده برای اثر اصلی متغیر سن برابر با $14/54$ می‌باشد که در سطح $P < 0/001$ معنی دار می‌باشد. همچنین F مشاهده شده برای اثر اصلی متغیر جنسیت برابر $4/49$ می‌باشد که در سطح $P = 0/05$ معنی دار می‌باشد. ضمناً F مشاهده شده برای تعامل بین متغیرهای سن و جنسیت $12/62$ می‌باشد

مشخص شد که در عملکرد تحصیلی کلی، و روخوانی و دیکته تفاوت معنی داری بین دو جنس وجود دارد، اما در درس ریاضی تفاوت معنی دار بین آنها وجود ندارد. ضمناً تعامل بین دو متغیر جنس و سن در عملکرد تحصیلی کلی، روخوانی، دیکته و ریاضی معنی دار نبود. علاوه بر این، بعد از کنترل هوش، یک تحلیل واریانس عاملی بر روی میانگین نمره‌های مربوط به کل مقیاس سازگاری عاطفی-اجتماعی انجام گرفت که نتایج این تحلیل هیچ‌گونه تفاوت معنی داری را بین آزمودنیها نشان نداد.

بحث و نتیجه گیری

در این تحقیق دو فرضیه کلی مورد آزمون قرار گرفت یکی از این دو فرضیه عدم وجود تفاوت میان عملکرد تحصیلی آزمودنی‌های ۶ ساله و ۷ ساله کلاس اول ابتدایی را بیان می‌کند و دیگری بر عدم وجود تفاوت در سازگاری عاطفی-اجتماعی این دو گروه تأکید دارد. تحلیل داده‌ها، هر دو گروه فرضیه را مورد تأیید قرار داد. با توجه به انتخاب مطلوب آزمودنیها از نظر سن و جنس و همچنین بدست آوردن نمره‌های هوشی و وضعیت اقتصادی-اجتماعی امکان مقایسه آزمودنی‌های ۶ ساله و ۷ ساله با کنترل هوش میسر گردید. همانطور که ملاحظه گردید

(ب) پایگاه اقتصادی اجتماعی: یک تحلیل واریانس دو راه بر روی میانگین نمره‌های آزمودنیها در پرسشنامه پایگاه اقتصادی-اجتماعی به عنوان متغیر وابسته و دو متغیر سن و جنسیت آنها به عنوان متغیرهای مستقل انجام گرفت. بر اساس نتایج به دست آمده هیچ تفاوت معنی داری بین دو گروه سنی و دو جنس وجود نداشت. ضمناً تعامل بین دو متغیر نیز معنی دار نبود. لذا آزمودنی‌های ۶ ساله و ۷ ساله و همچنین دختر و پسر از نظر پایگاه اقتصادی-اجتماعی با هم تفاوت معنی داری نداشتند. علاوه بر متغیرهای یاد شده فوق، دو گروه سنی و دو جنس در رابطه با متغیرهای دیگر از جمله دوره آمادگی، زبان مادری نیز مورد مقایسه قرار گرفتند، که در هر دو متغیر اخیر نیز بین گروهها تفاوت معنی داری ملاحظه نشد.

(ج) بررسی کلی رابطه بین متغیرهای مورد مطالعه: یک تحلیل کواریانس برای ارزیابی عملکرد تحصیلی به صورت کلی و به صورت تفکیکی (سه درس دیکته، روخوانی و ریاضی) با کنترل هوش (به عنوان کواریانس) انجام گرفت. نتایج این تحلیل آماری نشان داد که تفاوت معنی داری بین عملکرد تحصیلی کلی و تفکیکی آزمودنی‌های دو گروه سنی وجود دارد، که این تفاوت در همه موارد به سود آزمودنی‌های ۷ ساله است. همچنین

فرضیه‌های تحقیق مورد تأیید قرار گرفت اما اینکه چه عامل یا عواملی باعث می‌شود که حدود یک سال اختلاف سنی در عملکرد بی‌تأثیر گردد. اگر چه جزء فرضیه‌های این تحقیق نبود ولی برای روشن شدن علت، دو متغیر که احتمال می‌رفت نقش بیشتری در عملکرد داشته باشند یعنی هوش و پایگاه اقتصادی-اجتماعی کنترل گردید. در تحلیلهای جانبی زمانی که هوش کنترل گردید مشاهده شد که از نظر تحصیلی هم در کل و هم در دروس ریاضی، دیکته و روخوانی تفاوت معنی‌دار وجود دارد. به عبارتی اگر هوش کنترل نشود کودکان ۶ ساله و ۷ ساله تفاوت چندانی در عملکرد تحصیلی نخواهند داشت ولی اگر هوش کنترل گردد این تفاوت مشهود خواهد بود. علت این امر هم تفاوت معنی‌دار در بهره هوشی این دو گروه کودک بود. به عبارتی ۶ ساله‌ها با هوشتر بودند و جبران یک سال جوانی خود را می‌کردند. سوالی که اینجا مطرح می‌شود این است که با اینکه انتخاب به صورت تصادفی بوده پس چرا کودکان ۶ ساله باهوشتر از ۷ ساله‌ها بودند؟

در پاسخ می‌توان به دو احتمال اشاره کرد. یکی اینکه در انتخاب تصادفی، نمونه به طور مطلق معرف جامعه نیست و دیگر اینکه شاید کودکان ۷ ساله این تحقیق نماینده کل جمعیت واقعی ۷ ساله‌ها نباشند چرا که بسیاری از والدین تاریخ تولد فرزند خود را نیمه اول سال

تعیین می‌کنند حتی اگر در نیمه دوم سال متولد شده باشند و این گروه در نمونه ۷ ساله‌های ما قرار نمی‌گیرند و آمار جمع‌آوری شده از تمام مدارس ابتدایی شهرستان اهواز در این تحقیق مؤید این قضیه بود زیرا که متولدین نیمه اول سال حدود ۶ برابر متولدین نیمه دوم همان سال بوده‌اند و این امر مقداری غیرطبیعی جلوه می‌کند. بعد از کنترل هوش انتظار می‌رفت که کودکان دو گروه با هم تفاوتی از نظر عملکرد تحصیلی نداشته باشند اما متغیرهای دیگری مانند انگیزش، نوع مدرسه، تجربیات اولیه و شخصیت والدین می‌توانند تأثیر معنی‌داری بگذارند که نیازمند به تحقیق بیشتر است و در این تحقیق فقط هوش و پایگاه اقتصادی-اجتماعی کنترل گردید. در خصوص سازگاری عاطفی-اجتماعی بعد از کنترل هوش باز هم دو گروه کودک از این نظر تفاوت معنی‌داری با هم نداشتند و شاید علت این قضیه این است که کودکان ۶ ساله با هوشتر از ۷ ساله‌ها بوده‌اند لذا به راحتی خود را با محیط مدرسه سازگار می‌کردند. تحلیل نتایج تحقیقات انجام شده در کشورهای دیگر به خصوص نتایج پژوهشهای داریو^۱ (۱۹۷۵)، کولیک و کولیک^۲ (۱۹۸۴)، و برخی دیگر از تحقیقات انجام شده که در بخش بازننگری پیشنه تحقیق به آنها اشاره گردید و همچنین دو

1- Daurio

2- Kulik & kulik

تحقیق انجام شده در ایران در رابطه با جهش تحصیلی تأیید می‌نماید که اگر کودکان از آمادگی لازم برخوردار باشند می‌توانند مدرسه را آغاز کنند. در اینجا لازم به ذکر است که از یافته‌های این تحقیق نمی‌توان لزوماً در رد یا اثبات نظریه‌های آموزشی که به بحث دربارهٔ سن ورود پرداخته‌اند استفاده نمود.

منابع

فارسی

- اکبرزاده، نسرین. (۱۳۷۲). بررسی سازگاری اجتماعی، آموزشی و عاطفی کودکان کلاس اول دبستان و مسایل و مشکلات آنها. *مجله علوم انسانی الزهراء (س)*، ۲ (۵ و ۶)، ۳۶-۳۲.
- شهنی ییلاق، منیجه (۱۳۷۴). میزان سازی مقیاس رفتار سازشی برای دانش‌آموزان مدارس ابتدایی اهواز. *مجله علوم تربیتی و روانشناسی*، ۲ (۱ و ۲)، ۱۱۴-۱۳۱.

خارجی

- Alexander, P. & Skinner, M. (1980). The effects of early entrance on subsequent social and academic development. *Journal for the Education of the Gifted*, 3(3), 147-192.
- Bloom, B.S., Davis, A. & Hess, R. (1965). *Compensatory education for cultural deprivation*. New York: Holt Reinhart and Winston.
- Birch, J.W. (1954). Early school admission for mentally advanced children. *Exceptional Children*, 21, 84-87.
- Daurio, S.P. (1975). *Educational enrichment versus acceleration*. Baltimore, MD: The Johns Hopkins University Press.
- Hobson, J.R. (1958). Mental age as workable criterion for school admission. *Elementary School Journal*, 48, 312-321.
- Hunt, J.M. (1964). The psychological basis for using pre-school enrichment as an antidote for cultural deprivation. *Merrill-Palmer Quarterly*, 10, 209-248.
- Irwin, D.C. (1948). Infant speech: The effect of family occupational status and age on use of sound types. *Journal of Speech and Hearing Disorders*, 13,

224-226.

- Kulik, J.A. & Kulik, C.C. (1984). Effects of accelerated instruction on students. *Review of Educational Research*, 54(3), 409-425.
- Lamber, N., Windwiller, M., Cole, L. & Figuera, R. (1974). Adaptive Behavior in School. (Public School Version), Berkeley, CA: University of California.
- Miles, M.N. (1964). The T-group and classroom, In L.P. Bradford, J.R. Gibb and K.D. Benne (Eds.), *T-group Theory and Laboratory Method*. New York: Wiley.
- Reynolds, M., Birch, J. & Tuseth, A. (1962). Review of research on early admission. Preston, VA: Council for Exceptional Children.
- Tamar, T. & Breznitz, V. (1991). The effect of school entrance age on academic achievement and social emotional adjustment of children. *Journal of Genetic Psychology*, 149, 471-483.